

vemw inzicht

Magazine over zakelijk
energie- en watergebruik
in Nederland

Maart 2018 Nummer 1

FrieslandCampina Borculo: duurzaam groeien door energie- en waterefficiënt produceren

Nieuwe invalshoek
leidt tot verrassende
energiebesparing

Ronald Kok, manager productie en
energiecoördinator bij WEPA
pag 7

Netwerkkosten
stijgen in 2018:
VEMW dringt
aan op meer
transparantie 3

Herziening
Europees emissie-
handelssysteem
biedt kansen 4

Voorzitter taak-
groep zwaait af na
20 jaar betrokken-
heid bij VEMW 6

Aan de slag met
het Klimaat- en
Energieakkoord 8

Uitgave van

KONINKLIJKE
vemw

Kenniscentrum en belangenbehartiger
van zakelijke energie- en watergebruikers

VEMW-stagiair brengt paper uit over Europees bestuur

VEMW ondersteunt zowel financieel als inhoudelijk de leerstoel Economic Regulation and Market Governance of Network Industries aan het Law and Economics Centre van de University Tilburg (TILEC). In dit kader stelt VEMW regelmatig stageplaatsen beschikbaar, zoals afgelopen jaar aan Law & Economics student Thomas Kohlbacher. Zijn stage resulteerde in januari jl. in de publicatie van zijn onderzoek naar goed bestuur rondom de totstandkoming van de Europese netcodes.

De Europese netcodes zijn geharmoniseerde regels op het gebied van technische, operationele en marktgerelateerde aspecten van het netbeheer in de vorm van verordeningen. In het onderzoek heeft Thomas met name onderzocht op welke wijze de codes, die rechtstreekse werking in Nederland hebben, tot stand zijn gekomen en hoe daar input van belanghebbenden bij wordt betrokken. Hij heeft deze procedures getoetst aan de principes van goed bestuur. Uit het onderzoek komt naar voren dat effectieve inbreng van belanghebbenden onvoldoende is geborgd, vanwege het feit dat de opstellers van de verordeningen (zowel de Europese Commissie, de lidstaten als de samenwerkende Europese netbeheerders) door de belanghebbenden niet ter verantwoording kunnen worden geroepen wanneer ze belangrijke input van

belanghebbenden terzijde leggen. Met zijn publicatie kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de discussie over de verdere ontwikkeling van de bestuursstructuur van de interne Europese energiemarkt, en in het bijzonder aan de actuele discussie over het Clean Energy Package.

Het paper 'EU Electricity Network Codes: Good Governance in a Network of Networks' is te downloaden via de QR code.

Opzeggen van het lidmaatschap kan alleen per 31 december. Er geldt een opzegtermijn van zes maanden. Zie voor verdere informatie de statuten, artikel 7, lid 4 en onze website: www.vemw.nl/OverVEMW/lidmaatschap.aspx

Basiscursus elektriciteit & gas

In twee dagen op de hoogte van alle belangrijke facetten omtrent energie

Deze tweedaagse cursus biedt een totaaloverzicht van alle aspecten omtrent energie: aansluitingen en netten, markten, prijsvorming en inkoop, wet- en regelgeving en toezicht.

De cursus verkent allerlei facetten met betrekking tot elektriciteit en gas, verschaft inzicht in de samenhang tussen de complexe elementen en biedt praktische handvatten die direct toepasbaar zijn in de dagelijkse praktijk.

Deze cursus is relevant voor zakelijke energiegebruikers in de private en publieke sector, die hun kennis willen verbreden over energievraagstukken of die relatief nieuw zijn in dit onderwerp. Deelname aan de cursus staat open voor zowel leden als niet-leden.

- Wat is het energiebeleid van Nederland en Europa en hoe komt het tot stand?
- Welke spelers zijn actief op de energiemarkt?
- Hoe komen prijzen voor elektriciteit en gas tot stand?
- Hoe is het beheer van netten geregeld?
- Met welke kosten heb ik eigenlijk te maken? Wie rekent wat af?
- Wat moet ik betalen voor een nieuwe aansluiting en wat voor het transport?
- Wat zijn mijn rechten en plichten als aangeslotene?
- Hoe kan ik invulling geven aan duurzaamheid?

wanneer

21 en 28 september 2018,
9.00 - 16.30 uur

locatie

Houttuinlaan 12, Woerden

prijs

€ 750,- (excl. BTW) voor leden
€ 1.250,- (excl. BTW) voor niet-leden
Cursusmateriaal en lunches inbegrepen.

inschrijven

www.vemw.nl

informatie

Thessa de Ridder,
0348-484 357 of tr@vemw.nl

KONINKLIJKE

vemw

Kenniscentrum en belangenbehartiger van zakelijke energie- en watergebruikers

Netwerkkosten stijgen in 2018: VEMW dringt aan op meer transparantie

Eind 2017 werden de netwerktarieven voor elektriciteit en gas door toezichthouder ACM vastgesteld. Algemene conclusie: gemiddeld stijgen in 2018 de tarieven voor het elektriciteits- en gastransport. In grote lijnen komen de stijgingen overeen met de door de netbeheerders ingediende voorstellen bij ACM. Echter, de toegestane efficiënte kosten van het netbeheer die resulteren in de tarieven voor de verschillende diensten en tariefdragers, zijn niet goed herleidbaar. Omdat de financieel-economische risico's steeds meer verschuiven naar de afnemers neemt het belang van een grotere herleidbaarheid toe. VEMW heeft daarom bij de ACM erop aangedrongen om de tariefveranderingen toe te lichten.

De elektriciteits- en gasnetgebruiker is gebonden aan de netbeheerder die in zijn netgebied als monopolist het transport- en distributienet beheert waarvan hij gebruik wil maken.

Toezichthouder ACM past namens de wetgever (EZK) een methode van regulering toe, om de netbeheerder te stimuleren om net zo doelmatig te handelen als bedrijven op een open markt met concurrentie. Of dit in voldoende mate gebeurt valt op grond van de besluiten niet vast te stellen.

Voor het elektriciteitstransport geldt dat TenneT voornemens is investeringen te doen in de uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk. ACM heeft de maximale toegestane inkomsten voor de transport- en systeemtaken van TenneT vastgesteld op ruim 520 miljoen euro; 15 miljoen meer dan in 2017. De tarieven stijgen ten opzichte van 2017 met gemiddeld 2 procent op het hoogspanningsnet (HS) en 24 procent op het extra hoogspanningsnet (EHS). Belangrijkste oorzaak is de nacalculatie van kosten over de afgelopen periode, die hoger uitvielen dan vooraf ingeschat. De werkelijke kostenstijging wordt nog enigszins gecamoufleerd door de inzet van opbrengsten uit veilingen van transportcapaciteit op grensverbindingen.

Het gastransporttarief stijgt volgens ACM vanwege de toepassing van eenmalige tariefcorrecties in 2017, een verdere daling van de verkoop van gastransportcapaciteit, het minder invoeden en

exporteren van Groningegas en het schrappen van een belangrijk exitpunt (Julianadorp).

Ook de tarieven van de regionale netbeheerders stijgen en wel met 140 miljoen euro in 2018, door een toename van de toegestane efficiënte kosten: 90 miljoen voor de elektriciteits- en 50 miljoen euro voor de gasnetten. Belangrijkste reden lijkt een stijging van de precariobelasting die gemeenten heffen als vergoeding voor het gebruik van openbare grond voor kabels en leidingen. Die belasting wordt weliswaar uitgefaseerd, maar is nog tot 2022 van kracht.

Alle nettarieven en de verschillen daarin ten opzichte van voorgaande jaren, vinden leden van VEMW in een handig overzicht op de website. Intussen blijft VEMW bij ACM aandringen op meer transparantie en grotere herleidbaarheid van de tariefveranderingen, om de rechtvaardiging van de hoogte van de in rekening gebrachte kosten, en de verdeling ervan te kunnen begrijpen en aan haar leden te kunnen uitleggen.

Herziening Europees emissiehandelssysteem biedt kansen

Afgelopen najaar is in de Europese Unie overeenstemming bereikt over een revisie van de richtlijn voor het Europese Emissiehandelssysteem (EU ETS). De huidige EU ETS periode eindigt eind 2020. Dat gaf de Europese Commissie de mogelijkheid om voorstellen te doen voor veranderingen van het systeem. Hierover is onderhandeld in dialoog tussen de Europese Commissie, het Parlement en de Raad. Dit resulteerde in overeenstemming over herziening van de EU ETS regels voor de volgende periode 2021-2030. Michiel Cornelissen van de Utility Support Group op Chemelot, onder andere voorzitter van de Working Party Climate and Efficiency van IFIEC Europe en lid van de VEMW taakgroep Energie en Milieu, reageert op de belangrijkste wijzigingen.

Emissiehandelssysteem

Sinds 2005 heeft de uitstoot van broeikasgassen een prijs die tot stand komt in het Europese emissiehandelssysteem. De Europese Commissie heeft een CO₂-reductiedoel bepaald (emissieplafond of 'cap'). Het aantal beschikbare rechten om te emitteren daalt jaarlijks met een vastgestelde hoeveelheid, waardoor schaarste aan rechten ontstaat en daarmee de uitstoot duurder wordt. Bedrijven hebben de keuze: ofwel het nemen van CO₂-reductiemaatregelen, ofwel het kopen van emissierechten op de EU ETS-markt. Hierdoor wordt op de meest kosteneffectieve wijze de beoogde reductie bereikt.

*Michiel Cornelissen,
Utility Support Group*

Een belangrijke verandering is de komst van een meer dynamisch systeem dat reageert op groei en krimp van de markt. Michiel Cornelissen: "Dit is een mechanisme waar de industrie lang om heeft gevraagd, om efficiënte groei niet te onderdrukken en zgn. windfall profits tegen te gaan. Onder andere door gebrek aan dit mechanisme is er tijdens de financiële crisis een overschot van 2 miljard rechten ontstaan en met bijgevolg een lage CO₂-prijs die schommelt rond de 4-8 euro/ton, in plaats van de beoogde 25+ euro/ton."

Emissiehandelsplafond en innovatieplatform

Het EU ETS emissieplafond zal sneller verlaagd worden: vanaf 2021 jaarlijks met 2,2 procent tegen 1,74 procent nu. Het aandeel te veilen emissierechten onder het plafond kan worden verlaagd van 57 naar 54 procent (-3%) om te voorkomen dat bedrijven worden gekort op hun bescherming tegen zogenaamde koolstoflekkage ('carbon leakage'). Bovendien wordt een nieuw innovatiefonds ingericht met 500 miljoen rechten. Dit moet – uitgaande van een gemiddelde prijs van 15 euro – 7,5 miljard euro opbrengen om innovatieve industriële projecten en schone energietechnologie te stimuleren, inclusief ruimte voor projecten om CO₂ te gebruiken voor producten (CCU) en op te slaan (CCS). Dit alles hoeft volgens Cornelissen geen risico op te leveren voor een goed vestigingsklimaat: "het emissieplafond wordt weliswaar versneld verlaagd, maar gelukkig onderkent men dat het concurrentievermogen van Europese bedrijven moet worden gewaarborgd en dat de Europese industriële innovatie de sleutel is voor emissiereductie."

Carbon leakage voorkomen

Het waarborgen van concurrentievermogen en het voorkomen van carbon leakage wordt ook in de volgende periode uitgevoerd door emissierechten toe te kennen aan sectoren die hier gevoelig voor zijn. Zij ontvangen op basis van een benchmark emissierechten op het niveau van de 10% beste spelers in hun sector. Dit benchmarkniveau zal worden aangescherpt met een percentage van -0,2 en -1,6 procent per jaar tussen 2008 en de gemiddelden van de relevante allocatieperiodes 2021-2025 en 2026-2030. Michiel Cornelissen: "Dit is een heel mooi onderhandelingsresultaat, wat veel beter de werkelijkheid benadert dan het oorspronkelijke voorstel van de Commissie. Overigens betekent het ook dat bedrijven geen free-ride krijgen. Afhankelijk van de ontwikkelingen in hun sector krijgen bedrijven minder rechten en worden de koolstofkosten dus hoger."

Marktstabiliteitsreserve verhoogt ambitie

Door verdubbeling van de innamesnelheid in het marktstabiliteitsreserve (MSR) wordt het overschot aan emissierechten sneller verkleind met 2 a 2,5 (2024) tot 3 miljard (2030) rechten, om schaarste en prijsopdrijving te creëren. Bovendien worden er halverwege de periode rechten in het MSR vernietigd als het totaal boven een bepaalde hoeveelheid komt. Cornelissen: "Deze maatregelen staan helaas haaks op de oorspronkelijke (en nog steeds onderdeel van de EU ETS richtlijn) gedachte van het EU ETS: emissiereductie tegen de laagste kosten. Daarnaast zal de hogere CO₂-prijs er weliswaar toe leiden dat bedrijven een sterkere prikkel hebben om emissies te reduceren, de prikkel om buiten Europa te produceren en/of investeren wordt helaas ook groter. Bovendien wordt door het vernietigen van de rechten de Europese emissieambitie verder kunstmatig verhoogd, terwijl deze rechten bij een economische oplevering wellicht nodig zijn."

Compensatie van CO₂-kosten in elektriciteit

Cornelissen ziet nog aandachtspunten op het gebied van de indirecte kostencompensatie: "Lidstaten mogen net als nu indirecte kostencompensatie geven om ook CO₂-kosten in elektriciteit voor carbon leakage-sectoren te compenseren. Het is nog niet duidelijk hoe de Nederlandse indirecte kostencompensatie voor 2021-2030 wordt vormgegeven, en met welk budget. Bovendien ligt er een coalitievoorstel van kabinet Rutte III om een oplopende CO₂-bodemprijs van 18 naar 43 euro/ton op de productie van elektriciteit te leggen, waardoor de kosten fors toenemen. Om een gelijk globaal maar zeker ook Europees speelveld in zicht te houden, moet hier wel iets gebeuren. Vooral als de wens is om processen te elektrificeren met gebruik van hernieuwbare energie."

Voortrekkersrol Europese bedrijven

"De aanpak van broeikasgasemissies moet op globaal niveau plaatsvinden. Zolang er nog geen wereldwijde CO₂-prijs is, is het ongelijk speelveld nadelig voor zelfs de meest efficiënte Europese bedrijven. Het concurrentievermogen van Europese bedrijven moet daarom worden gewaarborgd, want alleen zo worden zij in staat gesteld om te innoveren en investeren in CO₂-emissiereductietechnieken. Dan kan Europa de leidende rol op zich nemen in de strijd tegen opwarming van de aarde."

Voorzitter taakgroep zwaait af na 20 jaar betrokkenheid bij VEMW

Eind 2017 meldde de voorzitter van de taakgroep Watertechnologie dat hij het stokje ging overdragen: Chris Velzeboer sluit zijn werkzame periode af en daarom was het tijd voor afscheid. Velzeboer was jarenlang zeer actief binnen de vereniging. VEMW is hem zeer erkentelijk voor zijn inzet en betrokkenheid.

Chris Velzeboer

Op welke manier was u betrokken bij VEMW?

“In mijn functie als milieu-coördinator voor Cargill Nederland, dat halffabricaten aan de voedingsmiddelenindustrie levert, kreeg ik veel te maken met zaken als (afval) water, energie, milieu en vergunningen. Het leek mij interessant om met vakgenoten van gedachten te kunnen wisselen hierover. De taakgroep Watertechnologie bood mij de mogelijkheid om met milieu-medewerkers en (water)technologen te spreken over bijvoorbeeld de gevolgen van

nieuwe wet- en regelgeving voor de bedrijfsvoering, of over nieuwe technologische ontwikkelingen. En ik heb de voorzittersrol altijd met plezier vervuld.”

Hoe droeg uw betrokkenheid bij de taakgroep bij aan uw werkzaamheden daarbuiten?

“Het kunnen delen van kennis was met name heel waardevol. De taakgroep Watertechnologie bestaat uit mensen die heel dichtbij de praktijk staan. De open communicatie, bijvoorbeeld over waar men tegenaan loopt in de dagelijkse praktijk, leverde heel relevante en interessante informatie op. Want hoewel de bedrijven heel verschillend zijn, komt de problematiek vaak overeen. En deelnemers komen vaak niet alleen informatie halen, ze brengen ook informatie waar een ander wat aan heeft. Zo heeft VEMW met input uit de taakgroep een rekenmodel ontwikkeld voor de beoordeling van de temperatuur van koelwaterlozingen, wat voor mij direct toepasbaar was in de praktijk.”

Wat moet VEMW zeker blijven doen?

“Taakgroepen als deze in het leven houden, goed blijven luisteren welke problemen zich voordoen en op de hoogte blijven wat er speelt in de praktijk. Maar het is ieders verantwoordelijkheid om de bijeenkomsten ook zinvol te houden, door input te leveren waar VEMW mee aan de slag kan. Bijvoorbeeld succesverhalen, maar ook problemen uit de praktijk. Als man van de praktijk heb ik bijvoorbeeld gemerkt dat je regelmatig te maken krijgt met beleid dat wordt aangepast. Dan loop je nog wel eens tegen muren op. Met dit soort informatie in handen kan VEMW beter invloed uitoefenen in de politiek.”

Wat is de belangrijkste ontwikkeling die je VEMW hebt zien doormaken?

“Er ligt een toenemende druk op bedrijven om mee te gaan in de energietransitie. Bedrijven zijn bereid om verantwoordelijkheid te nemen, te innoveren en duurzamer met water en energie om te springen. VEMW speelt daar momenteel terecht op in. Naast het inzetten op een betrouwbare en betaalbare energie- en watervoorziening denkt de vereniging ook actief mee op het gebied van de energietransitie. Dat is óók belangenbehartiging van de grote energie- en watergebruiker.”

Heeft u nog een boodschap voor de VEMW-leden?

“VEMW is niet alleen een club waar iets te halen valt. De vereniging kan alleen goed functioneren als men er ook iets naartoe brengt. De inbreng van de leden vormt de meerwaarde van de belangenbehartiging. Leden houden dat overeind door actief betrokken te raken en te blijven. VEMW biedt de mogelijkheid om inspraak te hebben, maak daar gebruik van!”

Nieuwe invalshoek leidt tot verrassende energiebesparing

Papierfabrikant WEPA Nederland B.V., sinds 2017 onderdeel van het Duitse bedrijf WEPA Gruppe, is toonaangevend op het gebied van duurzaam en maatschappelijke verantwoord ondernemen. Zo levert het vooruitstrevende bedrijf onder meer toilet- en handdoekpapier dat volledig CO₂-neutraal geproduceerd wordt. Dat is bijzonder, als je beseft hoe energie-intensief de productie van (hygiëne)papier is. We vroegen Ronald Kok, manager productie en energievoordienaar bij WEPA, naar een nieuwe energiebesparing die het bedrijf onlangs realiseerde.

Welke duurzaamheidsdoelstellingen streeft WEPA na?

“Wij zijn al jaren bezig onze energie-efficiëntie te verbeteren. We participeren sinds de jaren '90 in het MEE-convenant, een energiebesparingsprogramma van de overheid, en houden ons daarnaast aan de afspraken binnen het energietransitieprogramma van onze brancheorganisatie, de Koninklijke VNP. Onze ambitie is om ons productieproces te verduurzamen en volledig CO₂-neutraal te maken door elektrificatie. Dat doel is onlangs weer een stuk dichterbij gekomen doordat we in korte tijd op onze locatie ca. 45% minder aardgas hoeven in te zetten. Rekening houdend met de verhoogde stroomvraag uit het net, gemaakt door een moderne gascentrale, volgt een netto gasbesparing van 4%.”

Dat klinkt als een ingrijpende verandering, wat gebeurde er?

“In het najaar van 2015 kwamen we via onze energieleverancier in contact met RWE Energy Services. Zij vertelden ons dat we nog eens 10% konden besparen op onze energiehuishouding. Daar waren we in eerste instantie wat sceptisch over, maar ze wekten onze nieuwsgierigheid. RWE Energy Services bracht onze totale energiebehoefte in kaart en liet daar hun kennis, inzicht en technische expertise op los. Dat leverde allerlei maatregelen op voor de korte termijn, middellange en lange termijn.”

Om welke maatregelen gaat het bijvoorbeeld?

“Voor ons productieproces gebruikten we jarenlang een warmtekrachtkoppeling (WKK) om de benodigde elektriciteit en stoom te maken. Deze was weliswaar efficiënt, hij verstookte wel veel aardgas. Bovendien hadden we meer flexibiliteit nodig dan de WKK realiseren kon. En de installatie was toe aan een onderhoudsbeurt met een behoorlijke financiële impact. RWE Energy Services adviseerde ons om de WKK te vervangen door een zeer energiezuinige stoomketel van Nederlandse bodem, waarmee we ons gasgebruik konden halveren.”

Wat was uw rol in dit project?

“Ik houd mij bezig met het productieproces en ben verantwoordelijk voor de kwaliteit en optimalisatiemogelijkheden. Vandaar mijn nauwe betrokkenheid bij dit project. Ik heb het van twee kanten kunnen benaderen. Als manager productie kon ik alle technische informatie verschaffen over het productieproces van papier, en als energievoordienaar was ik op energie-inhoudelijk vlak gesprekspartner. Ik was overigens onder de indruk van het kennisniveau bij RWE Energy Services. Het project heeft dan ook veel nieuwe kennis opgeleverd.”

Hoe nu verder?

“Volgend jaar komt fase 2. Dan nemen we de productieprocessen onder de loep met het doel het stoomgebruik terug te dringen. Dankzij onze lidmaatschappen bij VEMW en de VNP blijft ons kennisniveau rond onderwerpen als duurzaamheid en optimalisatie van energiegebruik up-to-date. Ik ga er dus vanuit dat ook dat project succesvol wordt.”

Ronald Kok

Aan de slag met het Klimaat- en Energieakkoord

In het Regeerakkoord heeft het kabinet een ambitieuze klimaat- en energieagenda geformuleerd. Het kabinet wil de uitstoot van broeikasgassen drastisch verminderen, de kansen die de energietransitie biedt optimaal benutten en daarbij de kracht van de Nederlandse economie verder versterken. Om te komen tot concreet klimaat- en energiebeleid waar de rijksoverheid en decentrale overheden mee aan de slag kunnen, zijn een Klimaatwet en een Klimaat- en Energieakkoord nodig. Als belangenbehartiger van grote energiegebruikers in Nederland is VEMW vanzelfsprekend nauw betrokken bij deze ontwikkelingen.

VEMW creëert de voorwaarden

Het Klimaat- en energieakkoord is de opvolger van het huidige SER Energieakkoord voor duurzame groei uit 2013. Dit akkoord blijft bestaan: de uitwerking van het nieuwe Klimaat- en Energieakkoord mag niet ten koste gaan van het realiseren van de doelen van het huidige Energieakkoord. Het belangrijkste verschil met het SER Energieakkoord is de focus op CO₂ als primair doel en de ambitie om 49% broeikasgasreductie in 2030 ten opzichte van 1990 te realiseren. Minister van Economische Zaken en Klimaat Wiebes heeft bij verschillende gelegenheden gezegd op 'tonnenjacht' te zijn ('megatonnen' aan CO₂-uitstoot) en daarbij kosteneffectiviteit op de lange termijn essentieel te

vinden om draagvlak voor de maatregelen te houden. VEMW kan zich vinden in dit uitgangspunt. De energietransitie is een kostbare opgave, die alleen haalbaar is als er op de lange termijn draagvlak is voor maatregelen. En draagvlak creëer je wanneer maatregelen zo min mogelijk kosten vergen.

Met sectoren om tafel

Het Klimaat- en Energieakkoord beslaat vijf sectoren (elektriciteit, industrie, gebouwde omgeving, transport en landbouw) die elk een bijdrage moeten leveren. EZK wil graag een breedgedragen akkoord. Daarom wil het ministerie met deze sectoren afspra-

ken maken over concrete maatregelen en het tijdsplan. Relevante maatschappelijke partijen worden opgeroepen om voor zichzelf in kaart te brengen wat zij gaan doen om de benodigde transitie te realiseren en waar ondersteuning van andere partijen gewenst is. Zij worden uitgenodigd om hierover te spreken aan zogenaamde 'sectortafels'. Hieraan nemen personen plaats die daadwerkelijk zelf een bijdrage kunnen leveren aan de transitie, die het mandaat hebben om inzet te kunnen leveren en die de materie inhoudelijk onder de knie hebben. Uit de gesprekken moeten concrete maatregelen en afspraken volgen over de eigen en gezamenlijke acties om bij te dragen aan de energietransitie, die in het Klimaat- en Energieakkoord vastgelegd worden. Daarnaast komt er een 'klimaatberaad' onder leiding van Ed Nijpels, dat stuurt op de algehele voortgang van het akkoord en erop toeziet dat de dwarsdoorsnijdende thema's uitgewerkt worden.

Industrie- en elektriciteitstafel

Eind februari werd duidelijk hoe de sectortafels er uit gaan zien en wie de tafels gaan leiden. De Industrietafel, onder leiding van Manon Janssen, gaat bestaan uit 7 werkgroepen, die de 5 regionale industrieclusters vertegenwoordigen, de groep van de 12 grootste industriële CO₂-uitstotende bedrijven en de overige bedrijven. Gertjan Lankhorst zal een van deze werkgroepen voorzitten. Hans Grünfeld zal namens VEMW deelnemen aan de Elektricitestafel, die wordt geleid door Kees Vendrik.

Vervolg op de gesprekken

Wiebes heeft uitgesproken dat er geen akkoord is zonder expliciete goedkeuring van het parlement. Dat maakt de hele operatie enerzijds complex en langdurig, maar anderzijds zorgt het wel voor meer draagvlak. Nadat de verschillende partijen hebben gesproken over hun bijdragen en de maatregelen die genomen kunnen worden, zullen de Eerste en Tweede Kamer zich buigen over de afspraken die zijn gemaakt.

Hervorming waterschapsbelastingen heeft gevolgen voor bedrijven

De Commissie Aanpassing Belastingstelsel Waterschappen, ofwel de CAB, heeft eind 2017 voorstellen gedaan voor aanpassing van de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing; heffingen die burgers en bedrijven aan het waterschap moeten betalen. Daar krijgen zij schoon en voldoende oppervlaktewater én droge voeten voor terug.

Met de voorstellen willen de waterschappen het belastingstelsel toekomstbestendig maken. De voorstellen hebben gevolgen voor zowel huishoudens als bedrijven. VEMW is al meerdere jaren nauw betrokken bij de discussie over het nieuwe belastingstelsel van de waterschappen. Op 9 februari jl. organiseerde VEMW een lunchbijeenkomst waarbij VEMW-leden werden bijgepraat over de voorstellen en de gevolgen voor bedrijven.

Volgens de voorstellen gaan de grondslagen van de heffingen op de schop. Dat betekent dat er met andere formules gewerkt gaat worden. De nieuwe formule voor de zuiveringsheffing bevat volgens de waterschappen prikkels om het lozen van bepaalde afvalwaterstromen aan te trekken en de lozing van andere stromen te ontmoedigen. Daarbij wordt, meer dan nu het geval is, het accent gelegd op het zogenaamde kostenveroorzakingsbeginsel. Zo maakt de hoeveelheid geloosd water ofwel het debiet een belangrijk onderdeel uit van de nieuwe formule. Dit is niet zo gek omdat dit veel effect heeft op de kosten van het zuiveringsbeheer. Ook komen er mogelijkheden voor maatwerkafspraken tussen waterschappen en bedrijven. Bij de verontreinigingsheffing wordt daarentegen vooral ingezet op het principe van de vervuiler betaalt.

Voor VEMW-leden zijn vooral de zuiveringsheffing (lozing op riolering) en de verontreinigingsheffing (lozing op oppervlaktewater) van belang. Als u veel stikstof en fosfaat loost, gaat u volgens het voorstel meer betalen dan in de huidige situatie. Loost u met name organische stoffen? Dan gaat u waarschijnlijk minder betalen. Andere wijzigingen betreffen de vervanging van de "CZV-methode" door de TOC-methode en de vervanging van kjeldahl-stikstof als maatstaf in totaal-stikstof. Uit rekensommen blijkt dat bij gebruik van de nieuwe formules het totale aantal heffingseenheden afkomstig van de meetbedrijven (ofwel de grote lozers) zal afnemen van 1,981 naar 1,195 miljoen. Voor een gemiddeld productiebedrijf zal de lastendruk als gevolg van de voorstellen afnemen. Dat laat onverlet dat voor bepaalde bedrijven de lastendruk fors toeneemt.

Tijdens de VEMW-lunchbijeenkomst werden de conceptvoorstellen van de waterschappen voor het voetlicht gebracht door Harm Kupers, secretaris-directeur van waterschap Hunze en Aa's en lid van de CAB: "de voorstellen bieden oplossingen voor de knelpunten in het huidige belastingstelsel. Tegelijkertijd is dit stelsel naar onze mening toekomstbestendig. We leggen de conceptvoorstellen na de zomer voor aan onze opdrachtgever, het bestuur van de Unie van Waterschappen. Zij zullen binnenkort een definitief besluit nemen."

FrieslandCampina Borculo: duurzaam groeien door energie- en water efficiënt produceren

Zuivelcoöperatie FrieslandCampina nam eind 2015 in Borculo een nieuwe productielocatie voor melkverwerking in gebruik. Samen met de bestaande weiverwerking produceert het concern hier kindervoeding, sportvoeding en ingrediënten voor de farmaceutische sector. Dankzij verduurzaming van het productieproces wist FrieslandCampina op deze locatie haar energie- en water efficiëntie flink te verbeteren. SHE-verantwoordelijke Jos Heutinck en manager sustainability Rudi van der Arend vertellen over drie innovatieve technologieën die allen uit de regio komen.

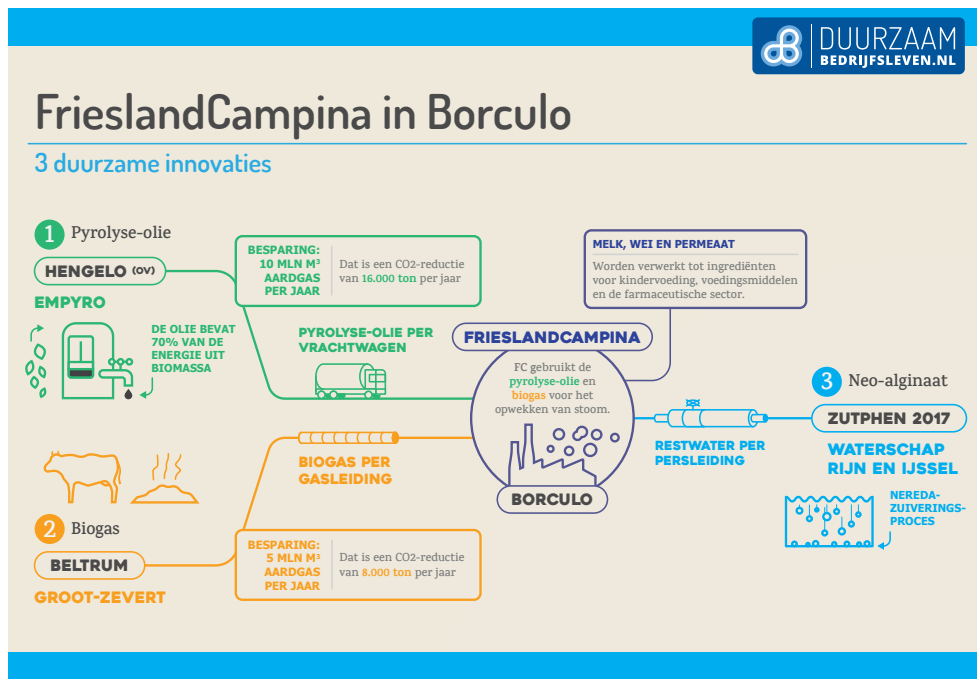

Jos Heutinck

Grootverbruiker van water

“Ik zeg altijd: zonder water geen productie,” begint Jos Heutinck, “water is de basis van onze producten. Het water komt van drie bronnen in ongeveer gelijke verhouding: we nemen drinkwater af, winnen water op eigen terrein en gebruiken water dat we onttrekken uit de grondstoffen wei en melk.” Het bedrijf heeft ook afvalwater te lozen. “Ons afvalwater is jarenlang op eigen terrein biologisch gezuiverd. Maar op een dag kreeg Waterschap Rijn en IJssel speciale interesse in ons afvalwater. Zuivelafvalwater bevat namelijk unieke grondstoffen. We hebben een overeenkomst met het waterschap gesloten om afvalwater van onze locatie in Borculo en dat van onze zuster

in Lochem samen te voegen, en via een persleiding naar het waterschap te brengen. Het waterschap past daar een speciale zuivering (Nereda) op toe om uit het slib neo-alginaat te kunnen winnen. Dat kan weer worden toegepast als verdikkings-/lijmmiddel, coating en stabilisator,” vertelt Heutinck. “Een unieke innovatie, en een goed voorbeeld van de verwaardiging van reststromen,” vult Rudi van der Arend aan. Dit circulaire denken is FrieslandCampina overigens niet vreemd. Van der Arend: “de volgende stap is het opwerken van restwater tot proceswaterkwaliteit. Zo kunnen we een deel van ons eigen water weer hergebruiken.”

Rudi van der Arend

Duurzaamheid door innovaties

FrieslandCampina stelt zich ten doel om duurzaam te groeien en efficiënt te produceren. Dat komt duidelijk tot uiting in de nieuwe fabriek in Borculo. "We kopen 100% groene stroom in en gebruiken in het productieproces allerlei innovatieve, energiezuinige technieken," vertelt Jos Heutinck. "Zo hebben we onze CO₂-uitstoot drastisch kunnen verminderen door over te stap-

pen op het gebruik van duurzame pyrolyse-olie als brandstof voor de stoomketel. Hiermee besparen we jaarlijks 10 miljoen m³ aardgas." Pyrolyse-olie wordt gewonnen uit biomassa (houtsnippen). Dit wordt onder hoge temperatuur en afwezigheid van zuurstof 'gekraakt' waarna de ontstane damp condenseert tot pyrolyse-olie. Van der Arend: "door ons voor langere duur te verbinden aan de leverancier, die hier uit de regio komt, werden wij een zogenaamde launching customer. Zo maakt FrieslandCampina het mogelijk om een unieke technologie als deze door te ontwikkelen en groter te maken, en dragen wij ook weer bij aan slimme oplossingen met potentie voor andere bedrijven."

Biogas maakt de cirkel rond

Voor het opwekken van duurzame stoom gebruikt de productielocatie in Borculo naast duurzame pyrolyse-olie sinds kort ook biogas van hoogwaardige kwaliteit. Hiervoor zijn twee nieuwe ketels aangeschaft. Het biogas komt van een nabijgelegen hypermoderne installatie waar rundveemest en reststoffen uit de voedselverwerkende industrie wordt vergist. Het biogas wordt via een acht kilometer lange, nieuwe gasleiding rechtstreeks in Borculo aangeleverd. "Weer een maatregel waarmee FrieslandCampina Borculo iets meer circulair is gaan opereren. De mest die verwerkt wordt is merendeels afkomstig van leden-melkveehouders van FrieslandCampina uit de regio. Door mest te vergisten ontstaat er biogas dat wordt aangewend als duurzame brandstof voor de productie van stoom in onze fabriek," vertelt Rudi van der Arend. "En daarmee besparen we aardgas en reduceren we CO₂-uitstoot," vult Heutinck aan.

Toekomstige maatregelen

Een van de energie-efficiëntie maatregelen die nog op stapel staan voor FrieslandCampina Borculo, is de overstap van de reguliere meertrapsverdamplingsinstallaties naar energiezuinige mechanische damprecompressie. Jos Heutinck legt uit: "Zo'n installatie maakt gebruik van een compressor om waterdamp op te werken naar een hogere druk en temperatuur, waarna deze weer inzetbaar is in het proces." Rudi van der Arend vult aan dat VEMW dit ook noemt in haar rapport op basis van het McKinsey-onderzoek. "We blijven op dit soort manieren ons energiegebruik sterk reduceren en ook willen we blijven besparen op ons watergebruik. Je zou denken dat we al zoveel iconische projecten hebben neergezet in Borculo, dat we wel even klaar zijn. Maar FrieslandCampina wil echt mee in de energie- en industrietransitie. Wij blijven hier dus mee doorgaan."

Eerlijke energietransitie

In het regeerakkoord heeft het kabinet een heldere keuze gemaakt: de prioriteit van het transitiebeleid ligt bij het reduceren van CO₂-emissies. De reden is duidelijk. De opwarming van de aarde wordt veroorzaakt door stijging van CO₂-concentraties in de atmosfeer en die moeten we dus beperken. Dat is een maatschappelijke opgave van ongekende omvang. We zullen daarvoor veel moeten doen en dat decennia lang vol moeten houden. Het zou dramatisch zijn als we door verkeerde keuzes het draagvlak voor de transitie zouden verliezen. Daarom moeten keuzes niet zijn ingegeven door mooie effecten op korte termijn, maar uitlegbaar zijn als een wezenlijke, effectieve en structurele bijdrage.

In dat licht is het opmerkelijk dat er toch stemmen opgaan om de opgave moeilijker te maken. Bijvoorbeeld door te bepalen dat er geen SDE-middelen mogen gaan naar andere opties dan duurzame elektriciteitsopwekking. Of door te stellen dat er geen geld van burgers mag worden besteed aan het wegnemen van de onrendabele top van investeringen door bedrijven. Dat klinkt misschien mooi, maar het doet de transitieopgave geen recht. Het verdient de voorkeur de rekening zo laag mogelijk te houden door te kiezen voor een kosteneffectieve aanpak. Het beleid ingewikkelder maken door allerlei randvoorwaarden te stellen maakt de transitie al geheel alleen maar duurder. Uiteindelijk zal de samenleving dat toch moeten betalen.

De transitie volledig financieren uit heffingen op energie is niet de meest logische route. Zoals zorgkosten ook niet uitsluitend uit verzekeringspremies worden gefinancierd. Zo zijn er tal van voorbeelden binnen de rijksbegroting. Er zal hoe dan ook geld bij

moeten. Dat is een maatschappelijke afweging. Daarom zouden er geen taboes moeten zijn bij het realiseren van een kosteneffectieve aanpak van de transitie. Het wordt al moeilijk genoeg.

Gertjan Lankhorst,
voorzitter VEMW

Inkoopprestaties vergelijken met de VEMW Benchmark Inkoop Energie

Met de Benchmark Inkoop Energie kunnen VEMW-leden gratis hun inkoopprestaties van elektriciteit en gas over het kalenderjaar 2017 benchmarken. Dit levert een betrouwbare prestatie-indicator op voor de evaluatie van de eigen inkoop- of prijsstrategie, of een effectief controlemiddel voor de inkoopprestaties van het extern inkoopbureau. Geen uitnodiging ontvangen of meer informatie? Neem contact op met Eric Picard: 0348-484 351 of ep@vemw.nl.

Agenda

29 maart 2018

VEMW Seminar

"De kosten van de energie infrastructuur"

Locatie: ENKA Fabriek De Fietser

7 juni 2018

VEMW Energiedag

Locatie: BP Raffinaderij
Rotterdam

21 en 28

september 2018

VEMW Basiscursus
Elektriciteit en Gas

Kijk voor meer informatie en
aanmelding op www.vemw.nl
onder 'Activiteiten'.

Noteer
in uw
agenda!

VEMW Energiedag 7 juni

Energie voor de toekomst

Op donderdag 7 juni 2018 organiseert VEMW de Energiedag met als thema de "Energie voor de toekomst". Welke disruptieve ontwikkelingen vinden er plaats en hoe speelt u daarop in? De bijeenkomst met een rondleiding vindt plaats bij BP Raffinaderij te Rotterdam. Noteer de datum alvast in uw agenda.

Meld
u snel
aan!

Seminar 29 maart

Welke toekomst wacht de energie-infrastructuur?

Heeft u zich al aangemeld voor het VEMW Seminar 'De toekomst van de energie-infrastructuur'? Vele topsprekers praten u die dag bij over de relevante ontwikkelingen op het gebied van de energie-infrastructuur. Onder andere **Pieter Boot (PBL)**, **Rene Peters (TNO)**, **Ben Voorhorst (TenneT)** en **Sandor Gaastra (EZK)** reflecteren op de uitdagingen die de energietransitie biedt aan de infrastructuur.

Als u wilt weten wat er de komende jaren op u afkomt en welke kansen en risico's de toekomstige energie-infrastructuur biedt, zorg dan dat u dit seminar op donderdag 29 maart aanstaande niet mist! Aanmelden kan via de website van VEMW.

Colofon

VEMW Inzicht is een uitgave van de Vereniging voor Energie, Milieu en Water (VEMW). Dit blad wordt verspreid in een oplage van ca. 2.000 exemplaren onder VEMW-leden en -relaties, en verschijnt ieder kwartaal.

Reageren?

Reacties of tips voor interessant nieuws kunnen gericht worden aan Thessa de Ridder, desk@vemw.nl.

VEMW

Houttuinlaan 12, 3447 GM Woerden
0348-484 350
www.vemw.nl

Opmaak SD Communicatie, Naaldwijk

ISSN 1389-7691

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die onvolledig of onjuist is opgenomen, alsmede voor de gevolgen van activiteiten die ondernomen worden op basis van deze informatie aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.